

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

БОНДАРЕНКО МИХАЙЛО ІГОРОВИЧ

УДК 339.727.2:339.9-044.922](043.3)

**РОЗВИТОК СВІТОВОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО РИНКУ В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ**

Спеціальність 08.00.02 – світове господарство
і міжнародні економічні відносини

Автореферат дисертації
на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2019

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі міжнародних економічних відносин Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Гончаренко Наталія Іванівна,
Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна
Міністерства освіти і науки України,
доцент кафедри міжнародних економічних
відносин

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Якубовський Сергій Олексійович,
Одеський національний університет
імені І.І. Мечникова
Міністерства освіти і науки України,
завідувач кафедри світового господарства і
міжнародних економічних відносин

кандидат економічних наук
Підчоса Олександр Васильович,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
Міністерства освіти і науки України,
асистент кафедри міжнародних фінансів

Захист відбудеться «04» червня 2019 року о 13 годині 00 хв. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 64.051.25 у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна за адресою: 61022, м. Харків, майдан Свободи, 6, ауд. 234.

З дисертацією можна ознайомитись у Центральній науковій бібліотеці Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна за адресою: 61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.

Автореферат розісланий « 04 » травня 2019 року.

В.о. ученого секретаря
спеціалізованої вченої ради
доктор економічних наук, професор

І.Ю. Матюшенко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування теми дослідження. В умовах глобалізації світової економіки зростає зв'язок між економіками окремих країн як в області виробництва, так і залежного від нього руху капіталів у формі іноземних інвестицій, що збільшуються швидкими темпами і призводять до трансформації світового інвестиційного ринку, у процесі розвитку якого все більш актуальною стає необхідність розвитку інституційного середовища, що підтримує високоліквідний і прозорий ринок і надає можливості для вільного та ефективного міжнародного руху капіталів.

Проблема подальшого розвитку фінансових ринків країн світу і посилення їх ролі в глобальному інвестиційному процесі носить комплексний характер і потребує вирішення багатьох питань в процесі подальших економічних перетворень. При цьому створення сприятливого інвестиційного клімату, побудова ефективної моделі фінансового ринку, забезпечення умов для трансформації заощаджень в інвестиції і переміщення інвестиційних капіталів в реальний сектор економіки мають розглядатися як ті складові, які дозволять переломити негативні тенденції в розвитку національних економік і вийти країні на траєкторію стійкого економічного зростання, незважаючи на несприятливі зовнішні фактори і світову кон'юнктуру.

Фундаментальні дослідження особливостей функціонування національного та світового фінансового ринку висвітлено у наукових працях таких відомих вітчизняних і зарубіжних учених: В. Андерсона, С. Архієреєва, О. Білоруса, І. Бланка, М. Бордо, С. Брус, М. Бурмаки, Д. Бутенка, Т. Вахненка, Ж. Веги, М. Вілкінса, Дж. Вільямсона, В. Галанова, М. Гапонюка, В. Гееця, Р. Голдсміса, Н. Гончаренко, В. Гончаренка, О. Довгаль, Л. Долінського, Р. Еренберга, Р. Камерона, Д. Канемана, І. Кумешера, Д. Лук'яненка, З. Луцишин, Т. Майорової, К. Макконелла, І. Матюшенка, Е. Мацкайлова, М. Мельничука, Я. Міркіна, Р. Міші, О. Мозгового, С. Мошенського, Т. Орехової, О. Пересада, П. Піатті, О. Підчоси, А. Поручника, О. Плотнікова, Р. Подпієри, Б. Райзберга, О. Рогача, Є. Савельєва, В. Сідорова, Р. Сілла, Б. Сміса, Н. Стукало, О. Сохацької, А. Тейлора, В. Фещенка, М. Фрідмана, С. Циганова, В. Шевчука, С. Якубовського та інших.

Питанням оцінки дохідності іноземних інвестицій та механізмам їх впливу присвячено праці таких науковців: Т. Браке, П. Гурінчас, Р. Лангхамер, Ф. Лейн, Д. Милези-Ферретті, Т. Родіонової, Д. Тобін, К. Форбс, У. Шарп, М. Шмітц та інших.

Визнаючи вагомий внесок науковців у розвиток економічних досліджень з окресленої проблематики, можна констатувати, що глобальні детермінанти розвитку світового інвестиційного ринку як іманентна ознака функціонування світової економіки й підґрунтя просторових асиметрій у системі світового господарства залишаються малодослідженим напрямом сучасної економічної науки. Тому, незважаючи на глибину сучасних наукових розробок питань, пов'язаних із комплексним узагальненням передумов, причин і чинників асиметричності розвитку світового інвестиційного ринку, що визначають особливий вплив на стан світової економіки, недосконалість практики формування зваженої інвестиційної політики країни, її інвестиційної привабливості та умов повноправного входження до глобального інвестиційного простору свідчить про необхідність подальших розробок у цьому напрямку.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та в рамках науково-дослідної теми «Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин» (№ державної реєстрації 0116U001990), у межах якої здійснено дослідження особливостей розвитку світового інвестиційного ринку в умовах глобальних трансформацій (довідка № 119-09/18 від 03.09.2018).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є поглиблення теоретико-методичних засад дослідження розвитку світового інвестиційного ринку в умовах глобальних трансформацій та розробка науково-практичних рекомендацій щодо інтеграції України до глобального інвестиційного простору.

Відповідно до мети дослідження в дисертаційній роботі поставлено і вирішено такі **завдання**:

- дослідити наукове підґрунтя та генезис іноземних інвестицій у глобальному економічному просторі;
- систематизувати концептуальні засади формування світового інвестиційного ринку;
- узагальнити методики дослідження розвитку світового інвестиційного ринку в умовах глобальних трансформацій;
- проаналізувати асиметричність розвитку світового інвестиційного ринку в глобальних умовах розвитку;
- ідентифікувати особливості сегментації світового інвестиційного ринку у глобальній економічній системі;
- провести багатфакторний аналіз розвитку світового інвестиційного ринку з виокремленням ключових факторів впливу та детермінант розвитку в умовах його трансформації;
- дослідити інституційні засоби регулювання руху іноземного капіталу у системі світового господарства в умовах трансформаційних змін;
- визначити інноваційні напрями інвестиційної діяльності у країнах світу та світові тенденції стимулювання інноваційно-інвестиційних процесів;
- обґрунтувати науково-практичні рекомендації щодо інтеграції України до світового інвестиційного простору в умовах глобальних трансформацій.

Об'єктом дослідження є процес розвитку світового інвестиційного ринку.

Предметом дослідження є інституційні засади, детермінанти та перспективи розвитку світового інвестиційного ринку в умовах глобальних трансформацій.

Методи дослідження. Наукові положення, висновки й рекомендації є повністю обґрунтованими, що підтверджують наявність логічного взаємозв'язку сформульованих завдань та отриманих результатів, аргументованість теоретичних висновків, використання широкого обсягу статистичного матеріалу та методів наукового дослідження.

Інструментально-методичний апарат дисертації ґрунтується на діалектичному методі пізнання та системному підході до дослідження особливостей розвитку світового інвестиційного ринку в умовах глобальних трансформацій. У процесі дослідження застосовувалися загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання, зокрема: поєднання абстрактного й конкретного методів (для дослідження сутності дефініції іноземні інвестиції, інвестиційний ринок) (пп. 1.1, 1.2); логічний та

історичний методи (при дослідженні умов формування світового інвестиційного ринку) (п. 1.2); системний аналіз і синтез (для обґрунтування методичних підходів до аналізу особливостей розвитку світового інвестиційного ринку; для обґрунтування стратегічних напрямків інтеграції України до глобального інвестиційного простору) (п. 1.3, 3.2); комплексний системний аналіз (із метою виявлення сучасних тенденцій розвитку світового інвестиційного ринку) (п. 2.1); методи економіко-математичного моделювання (пп. 2.2, 2.3, 3.1, 3.2); статистичний метод та метод порівняльного аналізу (для систематизації чинників впливу іноземних інвестицій на економічне зростання держави та розвиток світового інвестиційного ринку) (пп. 2.1, 2.3, 3.1); комбінований підхід із використанням багатофакторних методів дослідження (при розробці концептуальних основ удосконалення інвестиційної привабливості країни) (п. 3.1).

Інформаційною та статистичними базами дослідження стали результати власних наукових досліджень, монографічні та інші публікації зарубіжних і вітчизняних вчених, офіційні статистичні й аналітичні матеріали міжнародних організацій (групи Світового банку, ВТО, МВФ, UNCTAD), експертні оцінки рейтингових агентств, матеріали міжнародних інформаційних агенцій, законодавчі та нормативні документи, статистичні дані Єврокомісії, Державної служби статистики України.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у поглибленні теоретико-методичних засад дослідження розвитку світового інвестиційного ринку в умовах глобальних трансформацій та обґрунтуванні науково-практичних рекомендацій щодо інтеграції України до глобального інвестиційного простору.

Конкретні наукові результати, що розкривають особистий внесок автора у розробку проблеми, яка досліджується, і характеризують наукову новизну роботи, полягають у наступному:

удосконалено:

- методичний інструментарій кількісного аналізу розвитку світового інвестиційного ринку в умовах глобальних трансформацій шляхом кластеризації країн світу за даними 11 світових рейтингів, що характеризують рівень їх інвестиційного клімату, та багатофакторного аналізу впливу економічного, соціального та інституційного чинників на інвестиційний клімат країн кожного кластеру, результати яких свідчать про значну регіональну асиметрію інвестиційної привабливості у світі та вагомість впливу всіх складових на інвестиційний клімат країн кожного кластеру з незначною перевагою економічного чинника, що дозволило скласти авторський рейтинг інвестиційного клімату країн світу з використанням методики розрахунку інтегрального індексу людського розвитку, адаптованої під інвестиційну діяльність;

- науково-методичний підхід дослідження світового інвестиційного ринку, а саме розроблено логіко-структурну схему дослідження світового інвестиційного ринку в умовах глобалізації, що передбачає дев'ять послідовних етапів, які об'єднують застосування як класичних загальнонаукових методів дослідження, так і методів економіко-математичного аналізу, зокрема: дослідження теоретичних засад функціонування світового інвестиційного ринку; характеристика розвитку та асиметричності світового інвестиційного ринку в глобальних умовах розвитку; кластеризація світового інвестиційного ринку; багатофакторна оцінка інвестиційного клімату країн на світовому інвестиційному ринку; розробка авторського рейтингу інвестиційного клімату країн світу; виокремлення інституційних засад регулювання світового інвестиційного ринку; аналіз інноваційної складової розвитку світового

інвестиційного ринку; оцінка ефективності прямих іноземних інвестицій в країні; розробка організаційно-економічних засад інтеграції країни до глобального інвестиційного простору;

– концептуальні засади підвищення інвестиційної привабливості України в умовах глобального розвитку через розробку концепт-моделі формування напрямів її інвестиційної привабливості на світовому інвестиційному ринку, що на основі аналізу чинників стримування та чинників формування інвестиційної привабливості вітчизняної економіки дозволяє моделювати можливі наслідки впливу інвестицій на макроекономічні показники та на окремі регіони (сектори) економіки;

набуло подальшого розвитку:

– понятійно-категоріальний апарат дослідження авторським уточненням терміна «світовий інвестиційний ринок», який пропонується трактувати як складний акумулятивно-розподільчий механізм вкладення інвестиційного капіталу з метою отримання прибутку у сучасній світогосподарській системі, на принципах вільної конкуренції, попиту та пропозиції, інформаційного доступу, який ґрунтується на взаємодії національних інвестиційних ринків і метою якого є реалізація та забезпечення саморегулюючого інвестиційного процесу та фінансування господарюючих суб'єктів в умовах диференціації і диверсифікації його структурних елементів;

– обґрунтування науково-практичних рекомендацій щодо заходів удосконалення інвестиційної політики України в контексті її інтеграції до світового інвестиційного ринку за трьома напрямками, що передбачають низку завдань: 1) лібералізація законодавчих механізмів України у сфері інвестиційного права через доповнення Законів України «Про інвестиційну діяльність» та «Про режим іноземного інвестування» нормами про партнерську взаємодію державних органів та бізнесу; 2) активізація притоку іноземних інвестицій шляхом розширення пільгових термінів для закордонних інвесторів, зокрема у сфері венчурного бізнесу; 3) створення інформаційних установ із консультативними функціями для забезпечення поінформованості іноземних інвесторів щодо економічного становища та процесу реформування інвестиційного законодавства України через утворення Державної агенції з інвестування національних проєктів, що мають суттєво підвищити рівень інвестиційної привабливості вітчизняної економіки на міжнародному рівні;

– організаційно-економічні засади входження України до глобального інвестиційного простору, а саме розроблено двовекторну модель інтеграції України до світового інвестиційного ринку в умовах глобальних трансформацій, яка передбачає першочергові заходи щодо удосконалення фінансової, торговельної, транспортної, логістичної інфраструктури української економіки, спрямовані на: а) підвищення інвестиційної привабливості сільського господарства, промисловості та сфери послуг у межах внутрішньоекономічного середовища; б) формування привабливого інвестиційного клімату у межах зовнішньоекономічного середовища України.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у тому, що викладені автором теоретичні положення й практичні рекомендації забезпечують основу для подальших досліджень у напрямку аналізу умов формування та особливостей розвитку світового інвестиційного ринку та можуть бути використані для прогнозування динаміки економічного зростання країни та розробки заходів удосконалення її інвестиційної політики. Основні результати дисертаційної роботи

доведені до рівня концептуальних положень, стратегічних напрямів, моделей, заходів і пропозицій регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Практичні рекомендації, наукові розробки, висновки та пропозиції автора, викладені в дисертації, впроваджено в діяльність Департаменту міжнародного співробітництва Харківської міської ради при підготовці звітів щодо зовнішньоекономічної діяльності міста та квартальних звітів щодо діяльності Департаменту міжнародного співробітництва Харківської міської ради, а також при підготовці аналітичних матеріалів до зустрічей керівництва міста з іноземними делегаціями з питань розвитку міжнародних економічних відносин (довідка № 697/01-03-23 від 19.09.2018); банка «Грант» при прийнятті бізнес-рішень щодо участі в інвестиційних проектах (довідка №291 від 21.09.2018).

Основні наукові положення та отримані результати дослідження використовуються в навчальному процесі для студентів факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна при викладанні дисциплін «Інвестування», «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародні фінанси», що дало можливість поліпшити якість підготовки студентів за спеціальністю «міжнародні економічні відносини», збагатити лекційний матеріал, активізувати семінарські заняття (довідка № 122-09/18 від 12.09.2018).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною науковою роботою. Наукові положення, висновки й рекомендації, які викладені в дисертації та публікаціях і виносяться на захист, отримані автором самостійно.

Апробація результатів дисертації. Основні наукові положення та висновки, отримані в результаті дисертаційного дослідження, викладалися автором й отримали схвалення на міжнародних науково-практичних семінарах і конференціях, серед яких: IV Міжнар. наук.-практ. конференція «Механізм, стратегії, моделі та технології управління економічними системами за умов інтеграційних процесів: теорія, методологія, практика» (6-8 жовтня 2017 р., м. Хмельницький); Міжнародна науково-практична конференція «Наукові здобутки на шляху до вдосконалення економічного потенціалу країни» (м. Дніпро, 19-20 травня 2017 р.); II Міжнародна науково-практична конференція «Європейська інтеграція: історичний досвід та економічні перспективи» (м. Одеса, 26 жовтня 2018 р.); XXXII International scientific conference «Scientific achievements of the present» (Nov. 1, 2018. New York); XXXIII international scientific conference «Innovations of the Future» (Nov. 8, 2018, New York).

Публікації. Основні положення і результати дослідження викладені автором у 12 наукових працях, серед яких 6 статей - у наукових фахових виданнях України та у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз, 1 розділ - у колективній монографії та 5 тез доповідей - у матеріалах наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 6,8 друк. арк., із яких особисто автору належить 3,9 друк. арк.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (241 найменування на 24 сторінках) та 16 додатків. Загальний обсяг дисертації складає 297 сторінок друкованого тексту, із яких основний зміст роботи – 206 сторінок друкованого тексту, зокрема 55 таблиць та 59 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, сформульовано мету і завдання дослідження, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, зазначено наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, наведено відомості щодо їх апробації.

У першому розділі **«Теоретико-методичні засади дослідження світового інвестиційного ринку у глобальній економічній системі»** досліджено наукове підґрунтя та генезис іноземних інвестицій у глобальному економічному просторі; систематизовано концептуальні засади формування світового інвестиційного ринку; узагальнено методичні підходи дослідження розвитку світового інвестиційного ринку в умовах глобальних трансформацій.

У ході дослідження зроблено висновок, що в умовах глобалізації світової економіки, у функціонуванні фінансових ринків відбулися істотні зміни: посилюється роль фінансового ринку в інвестиційному процесі, зростає його значення в акумуляції і перерозподілі інвестиційних ресурсів; змінюється структура фінансових інструментів ринку, що перебувають в обігу, на користь інструментів реального сектора; відбувається посилення взаємозв'язку між фінансовим і реальним секторами економіки та ін.

Обґрунтовано, що будь-які інвестиції, незалежно від конкретної форми, в якій вони здійснюються, стають чинником економічного зростання тільки за умови тісної взаємодії фінансової системи і реального сектора економіки, якщо фінансові потоки накопичувального, спекулятивного, короткострокового характеру поступово перетворюються в довгострокові виробничі інвестиції. Така взаємодія посилюється при наявності особливих передумов сумісності фінансово-промислових інтересів: чіткого визначення ролі держави; розумного поєднання зарубіжних і національних інвестицій в структурну перебудову, в нові технології; розвитку приватного підприємництва і збільшення питомої ваги заощаджень населення в інвестиційній сфері. Приплив інвестицій у виробничий сектор залежатиме від ступеня розвитку інститутів фінансового ринку, його здатності акумулювати внутрішні і зовнішні вільні грошові ресурси і трансформувати їх в інвестиції в інтересах реального сектора економіки, забезпечуючи вільний міжгалузевий і міжрегіональний перелив капіталу.

У роботі інвестиційний ринок запропоновано представляти як діалектичний взаємозв'язок сукупності ринку інвестиційного капіталу (інвестиційних ресурсів) і ринку інвестиційних товарів і послуг, що здійснюється опосередковано через інвестиційні інститути або безпосередньо між його суб'єктами.

У ході дослідження узагальнено теоретичні підходи дослідження світового інвестиційного ринку, що дало змогу уточнити трактування терміну «світовий інвестиційний ринок», який запропоновано розуміти як складний акумулятивно-розподільчий механізм вкладення інвестиційного капіталу з метою отримання прибутку у сучасній світогосподарській системі, на принципах вільної конкуренції, попиту та пропозиції, інформаційного доступу, який ґрунтується на взаємодії національних інвестиційних ринків і метою якого є реалізація та забезпечення саморегулюючого інвестиційного процесу та фінансування господарюючих суб'єктів в умовах диференціації і диверсифікації його структурних елементів.

Систематизовано методи дослідження світового інвестиційного ринку в умовах глобалізації та запропоновано логіко-структурну схему його дослідження, що

передбачає дев'ять послідовних етапів, які об'єднують застосування як класичних загальнонаукових методів дослідження, так і методів економіко-математичного аналізу, зокрема: кореляційного аналізу, кластерного аналізу, факторного аналізу, індексного методу та методики розрахунку інтегрального індексу (рис. 1).

Рис. 1. Логіко-структурна схема дослідження світового інвестиційного ринку в умовах глобалізації* **Розроблено автором*

Таким чином, зроблено висновок, що розвиток ринкових відносин, формування нової структури власності, зміна системи управління, розширення господарської самостійності та інші прояви глобальних трансформацій світогосподарської системи вимагають пошуку і застосування нових методів і підходів до регулювання інвестиційного процесу, що є одним з основних аспектів

функціонування економічної системи, що визначає рівень технологічної основи й ефективності матеріального виробництва.

У другому розділі роботи «**Детермінанти розвитку світового інвестиційного ринку в умовах глобальних трансформацій**» проаналізовано асиметричність розвитку світового інвестиційного ринку в глобальних умовах розвитку; ідентифіковано особливості сегментації світового інвестиційного ринку у глобальній економічній системі; проведено багатофакторний аналіз розвитку світового інвестиційного ринку з виокремленням ключових факторів впливу та детермінант розвитку в умовах його трансформації.

За результатами проведеного аналізу особливостей розвитку світового інвестиційного ринку з 2000 по 2017 рр. за критерієм ознак таких макроекономічних показників, як: динаміки притоку прямих іноземних інвестицій в цілому у світі та за регіонами; динаміки відтоку прямих іноземних інвестицій за регіонами світу; динаміки надходження портфельних інвестицій, як доповнюючого елементу прямих інвестицій, за регіональним розподілом; обсягів акцій та облігацій у портфельних інвестиціях за країнами світу; міжнародної інвестиційної позиції країн світу, що відображає їх фінансове положення як країни-кредитора або країни-боржника; динаміки сальдо інвестиційних прибутків за країнами світу; динаміки рахунку поточних операцій платіжного балансу країн світу; наявності взаємозв'язку між обсягами надходження прямих іноземних інвестицій та портфельних інвестицій в країни на зміни в обсягах їх ВВП виявлено, що за досліджуваний період як розвинуті країни, так і країни, що розвиваються, зазнали значних інвестиційних коливань, що були пов'язані, як із кризовими явищами у глобальній економіці, так і національними особливостями розвитку, що призвели до асиметричності світового інвестиційного ринку та його трансформаційних змін.

У ході дослідження конкретизовано складові інвестиційного клімату, що включає синтез впливу двох елементів: інвестиційного потенціалу та інвестиційних ризиків – чим нижчий рівень інвестиційних ризиків, тим повніше може бути задіяний інвестиційний потенціал. Сформовано перелік складових інвестиційного клімату національних економік, які надають комплексну характеристику його соціальним, економічним та інституційним чинникам: 1. Індекс людського розвитку; 2. Індекс соціального прогресу; 3. Рейтинг інвестиційної привабливості; 4. Рейтинг глобальної конкурентоспроможності; 5. Індекс залучення країн до міжнародної торгівлі; 6. Глобальний індекс інновацій; 8. Індекс легкості ведення бізнесу; 9. Індекс сприйняття корупції; 10. Міжнародний індекс захисту прав власності; 11. Глобальний індекс підприємництва.

Проведено комплексний аналіз інвестиційного клімату 93 країн у глобальних умовах розвитку через кластерний аналіз (табл. 1), результати якого дозволили виокремити групи найбільш привабливих, привабливих, середньо-привабливих, відносно привабливих та непривабливих країн світу за складовими інвестиційного клімату (табл. 2). Акцентовано увагу на значній регіональній асиметрії привабливості інвестиційного клімату, а саме: європейські країни мають найвищий ступінь привабливості інвестиційного клімату та відсутність інвестиційно непривабливих країн. В Африці, навпаки, відсутні найбільш привабливі в інвестиційному плані країни. Більшість країн Азії та Океанії, Америки відносяться до відносно привабливих в інвестиційному плані країн.

Склад кластерів, що виділено методом Уорда*

Номер кластера	Кількість об'єктів в кластері	Склад кластера
Кластер 1	28	Албанія, Аргентина, Болгарія, Бразилія, Вірменія, Гватемала, Домініканська респ., Еквадор, Єгипет, Індія, Індонезія, Іран, Казахстан, Кенія, Ліван, Марокко, Мексика, Молдова, Панама, Парагвай, Перу, Росія, Руанда, Сальвадор, Таїланд, Україна , Філіппіни, Шрі Ланка
Кластер 2	20	Ботсвана, Греція, Грузія, Йорданія, Італія, Китай, Коста-Ріка, Латвія, Малайзія, Оман, ПАР, Румунія, Саудівська Аравія, Словаччина, Туніс, Туреччина, Угорщина, Уругвай, Хорватія, Чорногорія
Кластер 3	15	Бельгія, Естонія, Ізраїль, Іспанія, Катар, Кіпр, Литва, ОАЕ, Польща, Португалія, Республіка Корея, Словенія, Чехія, Чилі
Кластер 4	17	Австралія, Австрія, Велика Британія, Данія, Ірландія, Ісландія, Канада, Нова Зеландія, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Сінгапур, США, Фінляндія, Франція, Швейцарія, Швеція
Кластер 5	13	Алжир, Бангладеш, Бенін, Гана, Гондурас, Камерун, Малаві, Малі, Мозамбік, Нігерія, Пакистан, Сенегал, Танзанія

*Складено автором

Таблиця 2

Регіональна асиметрія привабливості інвестиційного клімату*

	Європа	Азія та Океанія	Америка	Африка
Найбільш привабливі	Австрія, Велика Британія, Данія, Ірландія, Ісландія, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Фінляндія, Франція, Швейцарія, Швеція	Сінгапур, Австралія, Нова Зеландія	Канада, США	—
Привабливі	Бельгія, Естонія, Іспанія, Кіпр, Литва, Польща, Португалія, Словенія, Чехія	Ізраїль, Катар, ОАЕ, Республіка Корея	Чилі	—
Середньо-привабливі	Греція, Грузія, Італія, Латвія, Румунія, Словаччина, Угорщина, Хорватія, Чорногорія	Йорданія, Китай, Малайзія, Оман, Саудівська Аравія, Турецька Республіка	Уругвай, Коста-Ріка	ПАР, Ботсвана, Туніс
Відносно привабливі	Албанія, Болгарія, Вірменія, Молдова, Росія, Україна	Індія, Індонезія, Іран, Казахстан, Ліван, Таїланд, Філіппіни,	Аргентина, Бразилія, Гватемала, Домініканська респ., Еквадор,	Єгипет, Кенія, Марокко, Руанда

		Шрі Ланка	Мексика Сальвадор, Панама, Парагвай, Перу	
Непривабливі	—	Бангладеш, Пакистан	Гондурас	Алжир, Бенін, Гана, Камерун, Малаві, Малі, Мозамбік, Нігерія, Сенегал, Танзанія

*Складено автором

За результатами проведених розрахунків сформовано рівняння факторів впливу для країн за кожним кластером:

$$F_{\text{Кластер 1}} = 0,951877_{x1} + 0,929739_{x2} + 0,812421_{x3} + 0,724935_{x4} + 0,858562_{x5} + 0,622034_{x6} + 0,710739_{x7} + 0,666806_{x8} + 0,719364_{x9} + 0,739730_{x10} + 0,557669_{x11}$$

$$F_{\text{Кластер 2}} = 0,870793_{x1} + 0,768060_{x2} + 0,882630_{x3} + 0,891763_{x4} + 0,824338_{x5} + 0,857055_{x6} + 0,782256_{x7} + 0,755761_{x8} + 0,703685_{x9} + 0,789793_{x10} + 0,536960_{x11}$$

$$F_{\text{Кластер 3}} = 0,909246_{x1} + 0,824611_{x2} + 0,878290_{x3} + 0,903690_{x4} + 0,858163_{x5} + 0,699600_{x6} + 0,652225_{x7} + 0,672015_{x8} + 0,937855_{x9} + 0,915174_{x10} + 0,827215_{x11}$$

$$F_{\text{Кластер 4}} = 0,858708_{x1} + 0,942949_{x2} + 0,925260_{x3} + 0,855979_{x4} + 0,895441_{x5} + 0,910324_{x6} + 0,873338_{x7} + 0,783566_{x8} + 0,956466_{x9} + 0,800424_{x10} + 0,795466_{x11}$$

$$F_{\text{Кластер 5}} = 0,996171_{x1} + 0,987381_{x2} + 0,962575_{x3} + 0,992164_{x4} + 0,961357_{x5} + 0,937899_{x6} + 0,973447_{x7} + 0,851436_{x8} + 0,986132_{x9} + 0,942452_{x10} + 0,938768_{x11}$$

де: x_1 та x_2 – складові соціального чинника (індексів людського розвитку та соціального прогресу); x_3 , x_4 , x_5 та x_6 – складові економічного чинника (рейтингів інвестиційної привабливості, глобальної конкурентоспроможності, індексу залучення країн до міжнародної торгівлі, глобального індексу інновацій); x_7 , x_8 , x_9 , x_{10} та x_{11} – складові інституційного чинника (індексів економічних свобод, легкості ведення бізнесу, сприйняття корупції, захисту прав власності, підприємництва).

Таким чином, за допомогою факторного аналізу виокремлено факторні навантаження складових інвестиційного клімату для досліджуваних країн. Зроблено висновок, що кожен з чинників (соціальний, економічний, інституційний) формування інвестиційного клімату є вагомим з незначною перевагою економічної складової (табл. 3).

Розподіл кластерів за співвідношенням чинників формування інвестиційного клімату*

	Соціальний чинник	Економічний чинник	Інституційний чинник
1 кластер	0,940808	0,754488	0,678862
2 кластер	0,8194265	0,8639465	0,713691
3 кластер	0,8669285	0,8349358	0,800897
4 кластер	0,9008285	0,896751	0,841852
5 кластер	0,991776	0,9634988	0,938447

*Розраховано автором

За результатами проведених розрахунків сформовано авторський рейтинг інвестиційного клімату країн світу та здійснено ранжування країн світу за інвестиційним кліматом, зокрема лідером рейтингу є Швейцарія, Данія, Швеція, аутсайдерами – Мозамбик, Малі та Камерун (рис. 2).

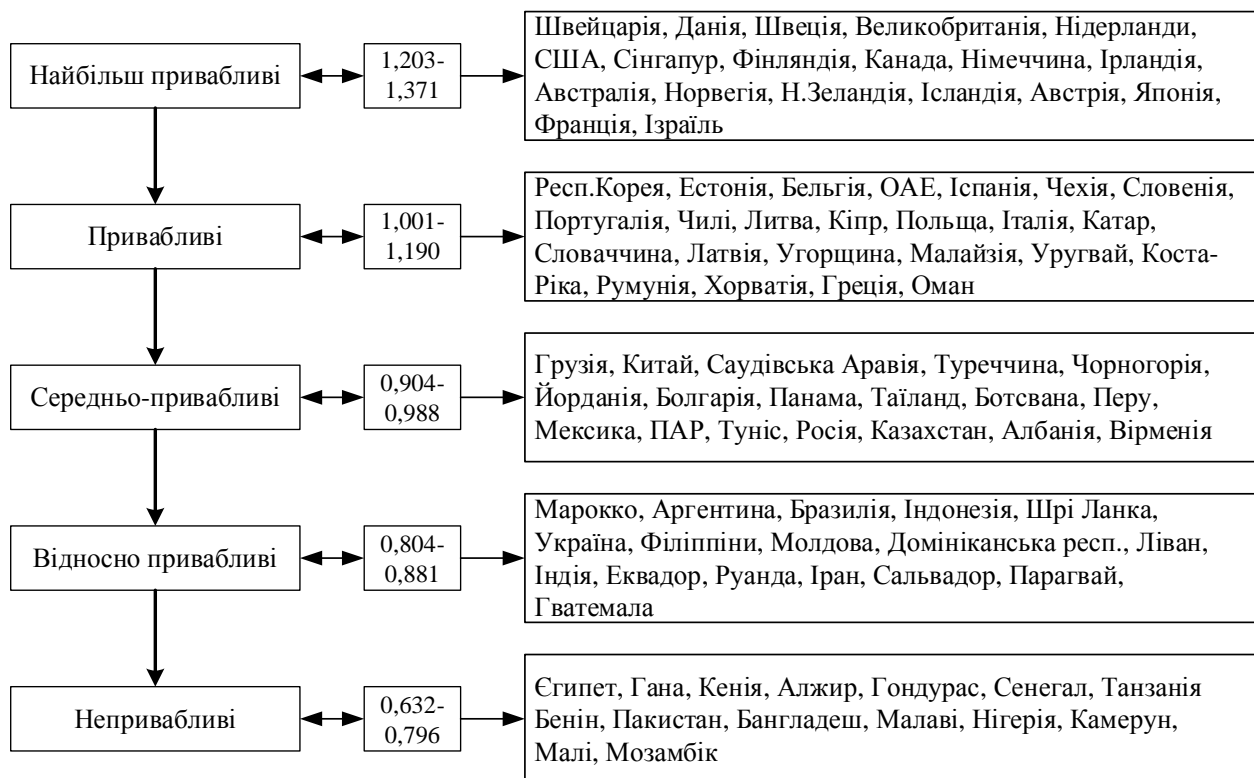

Рис. 2. Рейтинг привабливості інвестиційного клімату країн світу*

*Розроблено автором

Таким чином, проведене дослідження дало змогу не тільки провести аналіз асиметричного розвитку світового інвестиційного ринку, а й визначити складові формування інвестиційного клімату країни, розподілити країни світу у кластери за рівнем його розвитку, виокремити факторні навантаження та запропонувати авторський рейтинг привабливості інвестиційного клімату країн світу, що є підґрунтям для розробки заходів удосконалення інвестиційної політики країни з метою її повноправного входження до світового інвестиційного ринку.

У третьому розділі роботи «**Пріоритетні напрямки формування інвестиційної привабливості України на світовому інвестиційному ринку**» досліджено

інституційні засоби регулювання руху іноземного капіталу у системі світового господарства в умовах трансформаційних змін; визначено інноваційні напрями інвестиційної діяльності у країнах світу та світові тенденції стимулювання інноваційно-інвестиційних процесів; обґрунтовано науково-практичні рекомендації щодо інтеграції України до світового інвестиційного простору в умовах глобальних трансформацій.

У ході дослідження проаналізовано інституціональні особливості регулювання світового інвестиційного ринку в умовах глобалізаційних перетворень та запропоновано заходи удосконалення інвестиційної політики України у питанні регулювання іноземних інвестицій, зокрема: лібералізація законодавчих механізмів України у сфері інвестиційного права шляхом доповнення Законів України «Про інвестиційну діяльність», «Про режим іноземного інвестування» нормами про партнерську взаємодію державних органів та бізнесу; активізація притоку іноземних інвестицій шляхом розширення пільгових термінів для закордонних інвесторів, зокрема у сфері венчурного бізнесу; створення інформаційних установ із консультативними функціями для забезпечення поінформованості іноземних інвесторів щодо економічного становища в Україні та процесу реформування інвестиційного законодавства України у цій сфері.

У роботі розроблено інституціонально-функціональну схему регулювання інвестиційного ринку на глобальному, регіональному та національному рівнях (рис. 3) та запропоновано утворення в Україні специфічної інституції – Державної агенції інвестування національних проєктів для контролю та регулювання інвестиційного ринку України через забезпечення реалізації державної політики у сфері інвестиційної діяльності та управління національними проєктами як стратегічно важливими проєктами, що забезпечують технологічне оновлення та розвиток базових галузей реального сектору економіки України.

Визначення інноваційного напрямку інвестиційної діяльності у країнах світу реалізовано через розрахунок взаємозв'язку між обсягами експорту високотехнологічних товарів та обсягами чистих портфельних інвестицій у поточних цінах за період 2010-2016 рр. по 130 країнах. Проведений кореляційний аналіз дозволив виокремити 4 групи країн: 8 країн (у тому числі, Ізраїль, Фінляндія), для яких є характерним сильний взаємозв'язок між показниками, що свідчить про найвищий ступінь ефективності портфельних інвестицій в інноваційні сектори розвитку економіки; 22 країни (у тому числі, США, Франція), що характеризуються середнім взаємозв'язком між показниками, що може бути результатом значної диверсифікації джерел фінансування інноваційних секторів розвитку економіки; 53 країни (у тому числі, Німеччина, Японія, Велика Британія), в яких рівень фінансування високотехнологічних галузей економіки є недостатнім, що є поступовою переорієнтацією країн зі стратегії індустріалізації шляхом залучення іноземного інвестування та потребує значного розвитку науки та її фінансування, на інші стратегії розвитку, в яких фінансування інноваційних секторів економіки потребує значно менших обсягів і не є пріоритетним; 46 країн (у тому числі, Сан-Томе і Принсіпі та Сент-Вінсент і Гренадін), для яких притаманний зворотній зв'язок між обсягами високотехнологічного експорту та обсягами чистих портфельних інвестицій, що може бути результатом офшоризації економік цих країн.

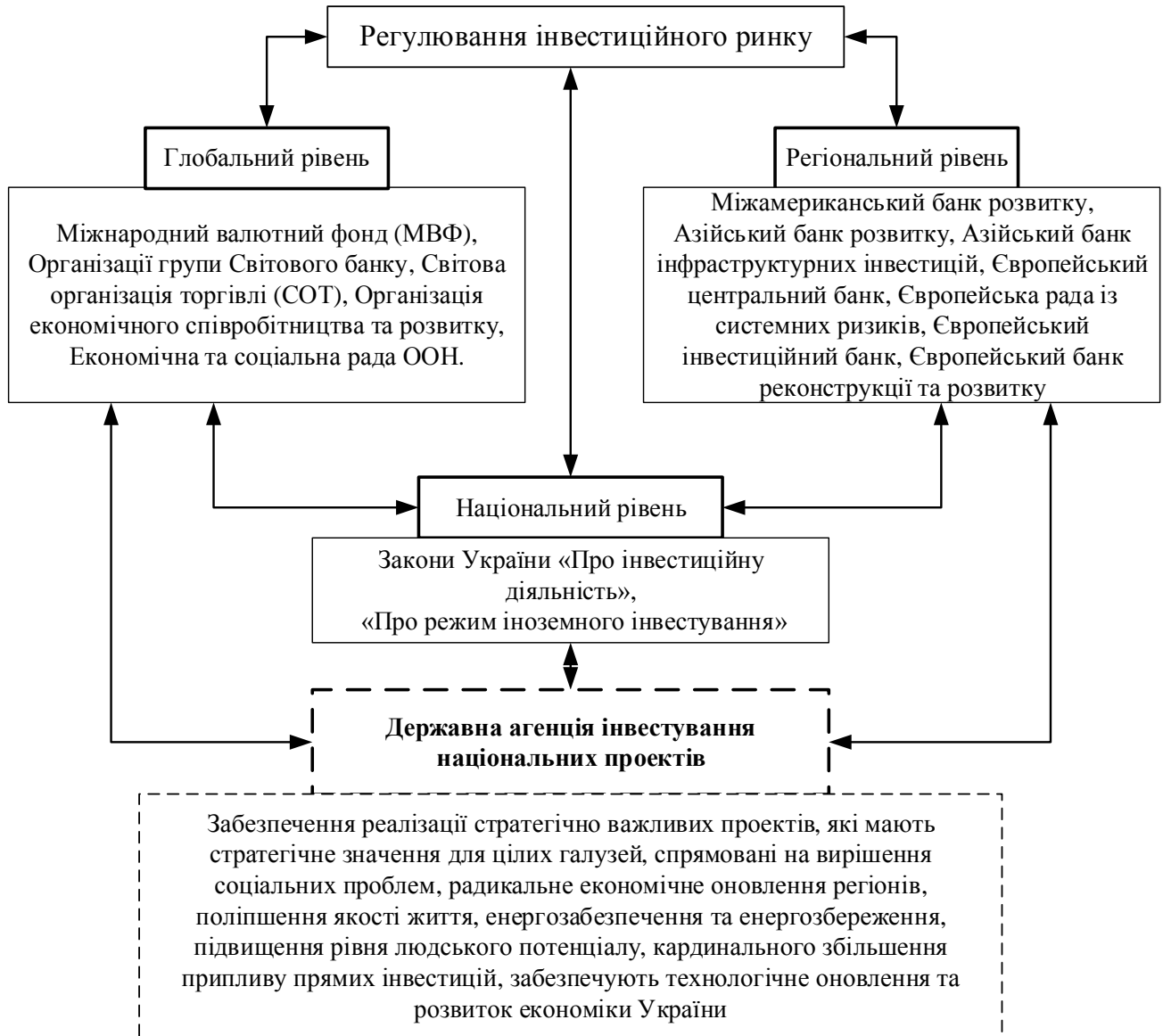

Рис. 3. Інституціонально-функціональна схема регулювання інвестиційного ринку на глобальному, регіональному та національному рівнях*

*Розроблено автором

З метою визначення ефективності використання іноземного капіталу в сучасних трансформаційних умовах розвитку економіки України проведено її оцінку за критеріями, що характеризують зовнішньоекономічну діяльність країни та її внутрішнє економічне середовище (ВВП; експорт; імпорт; валове нагромадження капіталу; оплата праці; обсяг реалізованої продукції; індекс промислового виробництва; індекс винахідницької активності; експорт високотехнологічної продукції), та доведено, що в середньому ефективність прямих іноземних інвестицій на економіку України не є високою ($R=0,436$) – найбільший вплив інвестиції мають на рівень заробітної платні, ВВП на одну особу в дол. США, заявки на торговельні марки та номінальний ВВП в дол. США, значний зворотній зв'язок прямі іноземні інвестиції мають на обсяг реалізованої продукції та експортно-імпортні потоки. Отже, зроблено висновок, що інвестиційні процеси в Україні не мають систематичного характеру, а існуючі механізми їх залучення працюють вибірково.

У ході дослідження ідентифіковано найбільш пріоритетні для інвестування види економічної діяльності в Україні – сільське господарство, деякі галузі промисловості

(харчова промисловість, фармацевтична промисловість, виробництво меблів та виробів з деревини, виробництво гумових та пластмасових виробів) оптова та роздрібна торгівля, транспорт та логістична діяльність, фінансова та страхова діяльність. Таким чином, найбільш інвестиційно привабливим в умовах сучасної України є сільське господарство ($R=0,91$), промисловість та сфера послуг мають дещо менший рівень привабливості ($R=0,70$ та $R=0,71$ відповідно).

За результатами дослідження запропоновано концепт-модель формування інвестиційної привабливості України на світовому інвестиційному ринку, рис. 4.

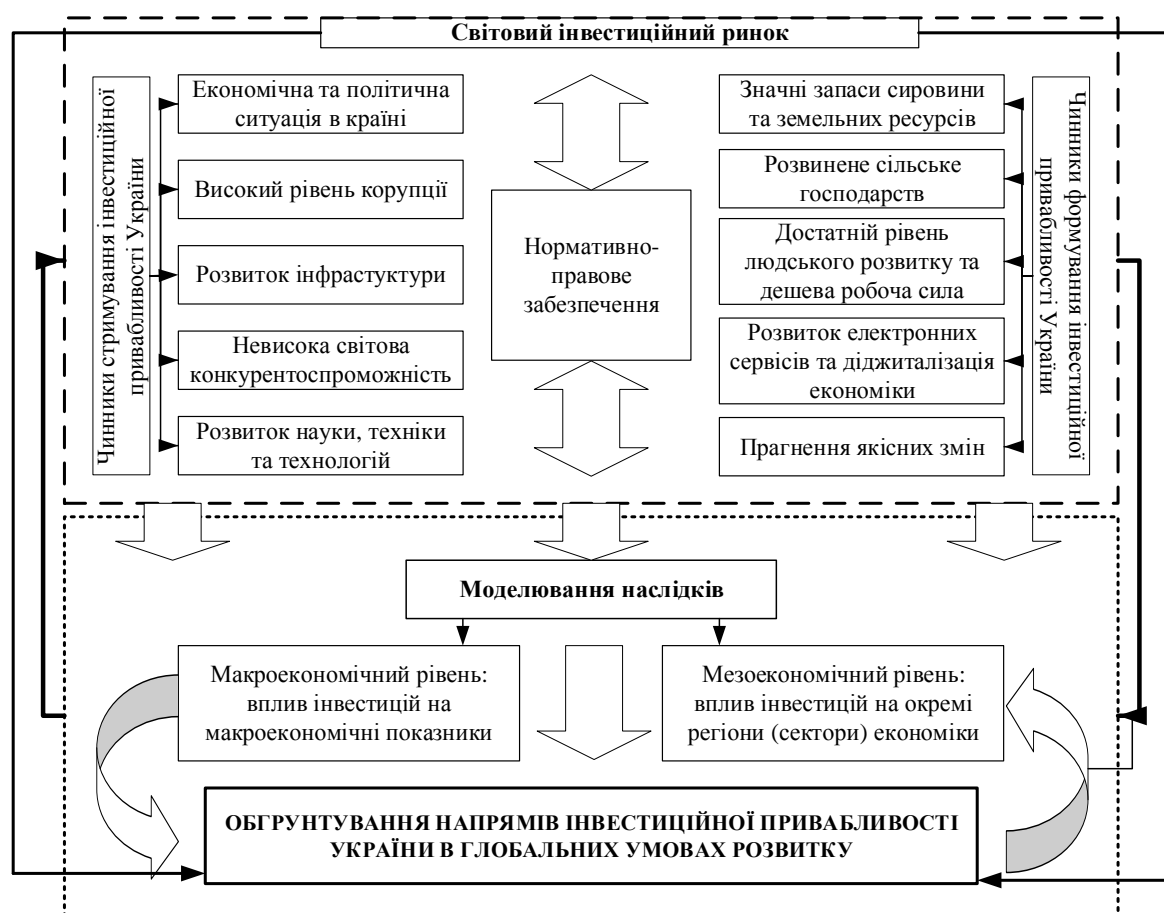

Рис. 4. Концепт-модель формування інвестиційної привабливості України на світовому інвестиційному ринку*

*Складено автором

Обґрунтовано, що Україні необхідно зосередитись на нейтралізації основних негативних чинників інвестиційної привабливості країни (економічна та політична ситуація в країні, високий рівень корупції, недостатній розвиток інфраструктури та технологій, невисока світова конкурентоспроможність) через максимальне використання чинників формування інвестиційної привабливості (значні запаси сировини та земельних ресурсів, розвинене сільське господарство, достатній рівень людського потенціалу при невисокому рівні заробітної платні, активну діджиталізацію економіки). Відповідно, результатами вирівнювання балансу негативних і позитивних чинників впливу на інвестиційну привабливість України є подальше обґрунтування напрямів її розвитку в глобальних умовах розвитку через моніторинг на

макроекономічному та мезоекономічному рівнях, а саме: як інвестування певних галузей або регіонів впливає на макроекономічні показники країни в цілому.

У роботі запропоновано організаційно-економічні засади інтеграції України до світового інвестиційного ринку в умовах глобальних трансформацій у вигляді векторної моделі (рис. 5), сутність якої полягає у поєднанні удосконалення зовнішньоекономічного середовища через складові інвестиційного клімату, які надають комплексної характеристики його соціальним, економічним та інституційним чинникам; удосконалення внутрішньоекономічного середовища через зниження рівня корупції та бюрократії, встановлення верховенства права, гарантування безпеки майнових прав, послаблення валютного контролю, зниження рівня корупції, підвищення політичної стабільності та міжнародного рівня країни; удосконалення фінансової, торговельної, транспортної та логістичної інфраструктури через впровадження механізмів забезпечення фінансової стабільності через діяльність регуляторів фінансового та фінансового секторів, та удосконалення системи фінансового забезпечення інноваційного розвитку національної економіки на основі ефективного використання фінансових ресурсів та розробки Національної транспортної стратегії розвитку.

Рис. 5. Векторна модель інтеграції України до світового інвестиційного ринку в умовах глобальних трансформацій*

*Розроблено автором

Таким чином, трансформація світового інвестиційного ринку, що є результатом процесів інформатизації, діджиталізації та віртуалізації світової економіки, зумовила необхідність розробки новітніх підходів дослідження регулювання світового інвестиційного ринку, формування інвестиційної привабливості країн та удосконалення організаційно-економічних засад їх інтеграції до глобального інвестиційного простору.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження вирішено важливе наукове завдання – поглиблення теоретико-методичних засад дослідження розвитку світового інвестиційного ринку в умовах глобальних трансформацій та розробки науково-практичних рекомендацій щодо інтеграції України до глобального інвестиційного простору.

Для досягнення заявленої мети були вирішені дослідні завдання та отримані такі висновки:

1. Системна глобалізація світового господарства зумовили необхідність трансформації світового інвестиційного ринку, імперативами якого виступають інтенсифікація фінансових взаємозв'язків, випереджаюче зростання національних інвестиційних ринків, інтенсивна транснаціоналізація, асиметричність інвестиційної активності країн світу тощо.

На основі проведеного семантичного аналізу наукових літературних джерел вітчизняних і зарубіжних авторів уточнено поняття «світовий інвестиційний ринок», який пропонується розуміти як складний акумулятивно-розподільчий механізм вкладення інвестиційного капіталу з метою отримання прибутку у сучасній світогосподарській системі, на принципах вільної конкуренції, попиту та пропозиції, інформаційного доступу, який ґрунтується на взаємодії національних інвестиційних ринків і метою якого є реалізація та забезпечення саморегулюючого інвестиційного процесу та фінансування господарюючих суб'єктів в умовах диференціації і диверсифікації його структурних елементів.

2. За результатами узагальнення та систематизації методичних підходів аналізу світового інвестиційного ринку запропоновано науково-методичний підхід дослідження світового інвестиційного ринку в умовах глобалізації на основі комплексного використання як класичних загальнонаукових методів дослідження, так і методів економіко-математичного аналізу та методів багатовимірного факторного аналізу, який включає дев'ять послідовних етапів, зокрема: дослідження теоретичних засад функціонування світового інвестиційного ринку; характеристика розвитку та асиметричності світового інвестиційного ринку в глобальних умовах розвитку; кластеризація світового інвестиційного ринку; багатфакторна оцінка інвестиційного клімату країн на світовому інвестиційному ринку; розробка авторського рейтингу інвестиційного клімату країн світу; виокремлення інституціональних засад регулювання світового інвестиційного ринку; аналіз інноваційної складової розвитку світового інвестиційного ринку; оцінка ефективності прямих іноземних інвестицій в країні; розробка організаційно-економічних засад інтеграції країни до глобального інвестиційного простору, використання якого дозволяє провести комплексну оцінку

його стану та удосконалити засади інвестиційної політики країни у напрямку підвищення її інвестиційної привабливості на світовому інвестиційному ринку.

3. На основі проведеного аналізу асиметричності розвитку світового інвестиційного ринку доведено, що трансформації міжнародної інвестиційної діяльності в світовий інвестиційний процес сприяють зрілості світового фінансового ринку, швидкому розвитку ринку цінних паперів, утворенню великих центрів концентрації капіталу, стиранню міждержавних господарських кордонів, засобів інформаційного обміну, зародженню неформальних фінансових ринків. Під впливом цих факторів з'являються спеціалізовані ринки: цінних паперів, гарантій, об'єктів капітального будівництва, боргів та ін., що впливають на розвиток світового відтворювального процесу і визначають глобальне переміщення інвестиційних ресурсів: масштаби, географічну сегментацію, форми переміщення і реалізації.

4. Через конкретизацію складових інвестиційного клімату, який є результатом впливу двох елементів: інвестиційного потенціалу та інвестиційних ризиків, сформовано перелік складових інвестиційного клімату національних економік, які надають комплексну характеристику його соціальним, економічним та інституційним чинникам, та проведено комплексний аналіз інвестиційного клімату 93 країн в умовах глобального розвитку, який дозволив виокремити групи найбільш привабливих, привабливих, середньо-привабливих, відносно привабливих та непривабливих країн світу за чинниками інвестиційного клімату.

5. За результати проведеного факторного аналізу виокремлено найвагоміші складові інвестиційного клімату для досліджуваних країн згідно їх кластеру розташування (найбільш привабливі, привабливі, середньо-привабливі, відносно привабливі, непривабливі). Доведено, що кожен з чинників впливу на формування інвестиційного клімату є вагомим з незначною перевагою економічної складової.

Отже, це дає змогу виокремлення певних соціальних, економічних або інституційних детермінант розвитку світового інвестиційного ринку відповідно до пріоритетності їх факторних навантажень.

Запропоновано авторський рейтинг інвестиційного клімату країн світу та здійснено ієрархію країн світу за інвестиційним кліматом, зокрема лідером рейтингу є Швейцарія, Данія, Швеція, аутсайдерами – Мозамбік, Малі та Камерун.

6. На основі аналізу інституціональних особливостей регулювання світового інвестиційного ринку в умовах глобалізаційних перетворень запропоновано заходи удосконалення інвестиційної політики України у питанні регулювання іноземних інвестицій через лібералізацію законодавчих механізмів України у сфері інвестиційного права; активізацію притоку іноземних інвестицій шляхом розширення пільгових термінів для закордонних інвесторів; створення інформаційних установ із консультативними функціями для забезпечення поінформованості іноземних інвесторів щодо економічного становища в Україні; утворення специфічної інституції – Державної агенції інвестування національних проектів для контролю та регулювання інвестиційного ринку України задля забезпечення реалізації державної політики у сфері інвестиційної діяльності та управління національними проектами, реалізація яких сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості України на світовому інвестиційному ринку.

7. Встановлено значну вагомість інноваційного напрямку інвестиційної діяльності в країнах світу через розрахунок взаємозв'язку між обсягами експорту

високотехнологічних товарів та обсягами чистих портфельних інвестицій по 130 країнах. Виокремлено 4 групи країн: 1 група, для якої є характерним сильний взаємозв'язок між показниками, що свідчить про найвищий ступінь ефективності портфельних інвестицій в інноваційні сектори розвитку економіки; 2 група, що характеризується середнім взаємозв'язком між показниками, що може бути результатом значної диверсифікації джерел фінансування інноваційних секторів розвитку економіки; 3 група, в якій рівень фінансування високотехнологічних галузей економіки є недостатнім, що є поступовою переорієнтацією країн зі стратегії індустріалізації шляхом залучення іноземного інвестування та потребує значного розвитку науки та її фінансування, на інші стратегії розвитку, в яких фінансування інноваційних секторів економіки потребує значно менших обсягів і не є пріоритетним; 4 група, для якої притаманний зворотній зв'язок між обсягами високотехнологічного експорту та обсягами чистих портфельних інвестицій, що може бути результатом офшоризації економік цих країн.

8. Проведено оцінку ефективності використання іноземного капіталу в сучасних трансформаційних умовах розвитку економіки України за критеріями розвитку зовнішньоекономічної діяльності країни (ВВП; експорт; імпорт; валове нагромадження капіталу; оплата праці; обсяг реалізованої продукції; індекс промислового виробництва; індекс винахідницької активності; експорт високотехнологічної продукції) та визначено, що в середньому ефективність прямих іноземних інвестицій на економіку України не є високою ($R=0,436$), а отже інвестиційні процеси в Україні не мають систематичного характеру. Доведено, що найбільш пріоритетними для інвестування видами економічної діяльності в Україні є сільське господарство ($R=0,91$), окремі галузі промисловості (харчова промисловість, фармацевтична промисловість, виробництво меблів та виробів з деревини, виробництво гумових та пластмасових виробів) – $R=0,70$; сфера послуг (оптова та роздрібна торгівля, транспорт та логістична діяльність, фінансова та страхова діяльність) – $R=0,71$.

Запропоновано концепт-модель формування інвестиційної привабливості України на світовому інвестиційному ринку, сутність якої полягає у вирівнюванні балансу негативних і позитивних чинників впливу на інвестиційну привабливість України з подальшим обґрунтуванням напрямів її розвитку в глобальних умовах розвитку через моніторинг на макроекономічному та мезоекономічному рівнях.

9. У ході дослідження розроблено та обґрунтовано науково-практичні рекомендації щодо інтеграції України до світового інвестиційного простору в умовах глобальних трансформацій, а саме запропоновано векторну модель, яка поєднує заходи удосконалення зовнішньоекономічного середовища через соціальні, економічні та інституційні складові інвестиційного клімату; удосконалення внутрішньоекономічного середовища через зниження рівня корупції та бюрократії, встановлення верховенства права, гарантування безпеки майнових прав, послаблення валютного контролю, зниження рівня корупції, підвищення політичної стабільності та міжнародного рівня країни; удосконалення фінансової, торговельної, транспортної та логістичної інфраструктури через впровадження механізмів забезпечення фінансової стабільності через діяльність регуляторів фіскального та фінансового секторів, та удосконалення системи фінансового забезпечення інноваційного розвитку

національної економіки на основі ефективного використання фінансових ресурсів та розробки Національної транспортної стратегії розвитку.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Bondarenko M., Bunin S. Analysis of the regional differentiation of the world financial market // Technology audit and production reserves. 2018. № 5/5(43). P. 37-44. (Index Copernicus).

Особистий внесок здобувача: проведено аналіз динаміки розвитку світового фінансового ринку.

2. Гончаренко Н. І., Кравець М. А., Бондаренко М. І., Доля Р. М. Спреди суверенних кредитних дефолтних свопів як інструменти забезпечення міжнародної фінансової безпеки // Вісник ХНУ. Серія Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. 2018. №8. С.82-88. (Ulrichsweb Global Serials Directory (США); Research Bible (Японія); Академія Google (США)).

Особистий внесок здобувача: визначено вплив оцінок суверенного кредитного ризику на інвестиційну привабливість країн Єврозони

3. Bondarenko M. The theoretical basis of the international investments research at the world economy system // Економічний простір. 2018. №136. С. 5-17. (Index Copernicus, Google Scholar). DOI 10.30838/P.ES.2224.290818.5.204.

4. Бондаренко М.І., Шуба Т.П. Іноземне інвестування в сферу інформаційних технологій України в умовах глобального економічного розвитку // Економічний простір. 2018. №137. С. 47-55. (Index Copernicus, Google Scholar). DOI 10.30838/P.ES.2224.290818.5.204.

Особистий внесок здобувача: розроблено науково-практичні рекомендації щодо підвищення ефективності іноземних інвестицій в ІТ-сферу України з урахуванням тенденцій глобального економічного розвитку

5. Бондаренко М. І., Бабенко В. О., Сідоров М. І., Фірсанова В. О. Перспективи розвитку інтеграційних процесів у глобальній системі міжнародної торгівлі // «Вісник соціально-економічних досліджень» Одеського національного економічного університету. 2018. №1 (65). С. 36-48.

Особистий внесок здобувача: визначено фактори впливу інтеграційних процесів на розвиток системи міжнародної торгівлі.

6. Bondarenko M., Sidorov V., Babenko V. Researching factors of innovative activities of agrarian business of Ukraine under globalization of the world economy // Innovative technologies and scientific solutions for industries. 2017. No. 2 (2). P. 70-76. DOI: <https://doi.org/10.30837/2522-9818.2017.2.070> URL: <http://itssi-journal.com/index.php/itssi/article/view/33>) (DOAJ, Ulrich's Periodicals Directory, Google Scholar, ROAD, ESJI, GIF, ResearchBib, SIS, Open Archives Initiative, International Citation Index Of Journal Impact Factor & Indexing).

Особистий внесок здобувача: проаналізовано фактори інноваційної діяльності АПК України в умовах глобалізації.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Бондаренко М. І., Бабенко В. О., Панкова Ю. М. Прогнозування міжнародної інтеграції України у світовому інтеграційному просторі // Механізм, стратегії, моделі та технології управління економічними системами за умов інтеграційних процесів: теорія, методологія, практика: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (6-8 жовтня 2017 р., м. Хмельницький). Хмельницький: ФОП-Р Сторожук О.В., 2017. 226 с. С. 5-9.

Особистий внесок здобувача: систематизовано ефекти міжнародної інтеграції України до глобального економічного простору.

8. Бондаренко М. І., Павленко А. О., Несвітайло М. О. Іноземні інвестиції як фактор розвитку національної економіки в умовах глобальної конкуренції // Наукові здобутки на шляху до вдосконалення економічного потенціалу країни: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 19-20 травня 2017 р.). Дніпро: НО «Перспектива», 2017. С.6-9.

Особистий внесок здобувача: визначено роль іноземного капіталу в розвитку національної економіки країни в умовах глобальної конкуренції.

9. Бондаренко М. І., Бунін С. В., Доля Р. М. Аналіз ринкової капіталізації фінансової системи світу // Європейська інтеграція: історичний досвід та економічні перспективи: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 26 жовтня 2018 р.). 2018. С. 10-14.

Особистий внесок здобувача: запропоновано шляхи підвищення рівня ринкової капіталізації світової фінансової системи.

10. Bondarenko M. I., Goncharenko N. I., Bunin S. V., Dolya R. M., Kovalenko R. Theoretical principles of the research of the financial systems impact on the national economies economic growth // Innovations of the Future: Materials of XXXIII international scientific conference (Nov. 8, 2018, New York). Morrisville, Lulu Press., 2018. P. 20-23.

Особистий внесок здобувача: визначено фактори впливу на стійкість національних фінансових систем.

11. Bondarenko M. I., Goncharenko N. I., Digtenko S. A. Private venture capital funds as a source of foreign direct investment in the Australia's capital market // Scientific achievements of the present: Proceedings of XXXII International scientific conference (Nov. 1, 2018, New York). Morrisville, Lulu Press., 2018. P. 29-33.

Особистий внесок здобувача: визначено роль венчурних фондів у системі іноземного фінансування інноваційних проєктів Австралії.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

12. Бондаренко М. І., Бабенко В. О., Фірсанова В. О., Панкова Ю. М. Формування перспективних напрямів зовнішньоекономічної діяльності України в міжнародному бізнес-просторі: Монографія. / Актуальні проблеми прогнозування розвитку економіки України [За ред. О.І. Черняка, П.В. Захарченка]. Бердянськ : Видавець Ткачук О.В., 2017. 371 с. С. 50 – 65.

Особистий внесок здобувача: проаналізовано фактори розвитку зовнішньоекономічної діяльності України в міжнародному бізнес-просторі.

АНОТАЦІЯ

Бондаренко М.І. Розвиток світового інвестиційного ринку в умовах глобальних трансформацій. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – Світове господарство і міжнародні економічні відносини (Економічні науки). – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України, Харків, 2019.

Дисертація присвячена поглибленню теоретико-методичних засад дослідження розвитку світового інвестиційного ринку в умовах глобальних трансформацій та розробці науково-практичних рекомендацій щодо інтеграції України до глобального інвестиційного простору.

У роботі досліджено наукове підґрунтя та генезис іноземних інвестицій у глобальному економічному просторі; систематизовано концептуальні засади формування світового інвестиційного ринку; узагальнено методичні підходи дослідження розвитку світового інвестиційного ринку в умовах глобальних трансформацій.

У ході дослідження проаналізовано асиметричність розвитку світового інвестиційного ринку в глобальних умовах розвитку; ідентифіковано особливості сегментації світового інвестиційного ринку у глобальній економічній системі; проведено багатофакторний аналіз розвитку світового інвестиційного ринку з виокремленням ключових факторів впливу та детермінант розвитку в умовах його трансформації; досліджено інституційні засоби регулювання руху іноземного капіталу у системі світового господарства в умовах трансформаційних змін.

За результатами дослідження визначено інноваційні напрями інвестиційної діяльності у країнах світу та світові тенденції стимулювання інноваційно-інвестиційних процесів; розроблено концепт-модель формування інвестиційної привабливості України на світовому інвестиційному ринку; запропоновано векторну модель та обґрунтовано науково-практичні рекомендації щодо інтеграції України до світового інвестиційного простору в умовах глобальних трансформацій.

Ключові слова: світовий інвестиційний ринок, глобальні трансформації, система світогосподарських відносин, інвестиційна політика країни, інвестиційний клімат країни, формування інвестиційної привабливості, інституціоналізація регулювання світового інвестиційного ринку, організаційно-економічні засади інтеграції країни до світового інвестиційного простору.

ABSTRACT

Bondarenko M.I. Development of the world investment market in the conditions of global transformations. – Qualification scientific paper as a manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Economics: Specialty 08.00.02 – World Economy and International Economic Relations. – V.N. Karazin Kharkiv National University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Kharkiv, 2019.

The dissertation is devoted to the deepening of theoretical and methodological principles of research of the world investment market development in the conditions of global transformations and the development of scientific and practical recommendations on Ukraine's integration into the global investment area.

In this work the scientific basis and genesis of foreign investments in the global economic area are investigated; the conceptual principles of formation of the world investment market are systematized; the methodological approaches to the world investment market development research in the context of global transformations are generalized.

In the course of the research the asymmetry of the development of the world investment market in the global conditions of development are analyzed; the features of segmentation of the world investment market in the global economic system are identified; multifactor analysis of the world investment market development with the identification of key factors of influence and determinants of development in the conditions of its transformation is conducted.

The institutional features of the world investment market regulation in the context of globalization transformations are analyzed, and the following measures of improvement of Ukraine's investment policy in the field of regulation of foreign investments are proposed: liberalization of Ukraine's legislative mechanisms in the field of investment law by supplementing the Laws of Ukraine "On investment activity", "On the regime of foreign investment" the standards of partnership interaction between state bodies and business; intensification of inflow of foreign investments by extending preferential terms for foreign investors, in particular in the field of venture business; the creation of information agencies with advisory functions to ensure that foreign investors are aware of the economic situation in Ukraine and the process of reforming the investment legislation of Ukraine in this area.

According to the results of the research, innovative directions of investment activity in the world countries and world tendencies of stimulation of innovation and investment processes are determined; conceptual model of formation of investment attractiveness of Ukraine in the world investment market is developed. The organizational and economic principles of Ukraine's integration into the global investment market in the conditions of global transformations in the form of a vector model are proposed, the essence of which is to combine the improvement of the foreign economic environment through the components of the investment climate, which provide a comprehensive description of its social, economic and institutional factors; improvement of the internal economic environment by reducing the level of corruption and bureaucracy, establishing the rule of law, guaranteeing the security of property rights, reducing currency control, reducing corruption, increasing political stability and the international level of the country; improving financial, commercial, transport and logistics infrastructure through the introduction of mechanisms for ensuring financial stability through the activities of fiscal and financial sector regulators, and improving the financial support system for innovative development of the national economy based on the effective use of financial resources and the development of the National Transport Development Strategy.

Key words: the global investment market, global transformations, the world economic relations system, the country's investment policy, the country's investment climate, investment attractiveness formation, institutionalization of the world investment market regulation, the organizational and economic principles of the country integration into the world investment area.

БОНДАРЕНКО МИХАЙЛО ІГОРОВИЧ

**РОЗВИТОК СВІТОВОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО РИНКУ В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ**

Спеціальність 08.00.02 – світове господарство
і міжнародні економічні відносини

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук

Підписано до друку 02.05.2019.
Формат 60х90/16. Ум. друк. арк. 0,9.
Гарнітура Times. Тираж 100 пр.
Замовлення № ____.